Perhehoitoliiton asiantuntijalausunto: HE 180/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaalihuoltolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Perhehoitoliitto kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto sosiaali- ja terveyslautakunnalle. Tässä lausunnossa Perhehoitoliitto ottaa kantaa vain toimeksiantosuhteista perhehoitoa koskeviin kohtiin.

Tunnistetaanko perhehoitoa palveluna?

Perhehoitoliitto haluaa edelleen kiinnittää huomiota rakenteelliseen työn, palvelujen kehittämisen tarpeeseen sekä innovatiiviseen eri tarpeisten asiakkaiden ohjaukseen ja neuvontaan organisaatiolähtöisyyden ja oman organisaation tuttujen palvelujen järjestämisen sijaan.

Esimerkiksi ikäihmisten perhehoito on palveluna vielä alikäytetty, vaikka se mahdollistaisi monesti ikääntyneen asumista kodissa. Mielenterveys- ja riippuvuussairauksista kärsivien perhehoitoa ei juurikaan ole, vaikka se voisi estää raskaampien palvelujen tarvetta sekä tukea esim. päihteettömänä pysymistä perhekodissa ja myös omassa kodissa kotiin annettavan perhehoidon avulla. Lapsiperheiden perhehoito mukaan lukien vammaisten lasten perhehoito on vielä kehittyvä palvelu, mutta toteutuessaan oikea-aikaisesti mahdollistaa tuen omaan kotiin koko perheelle ja raskaampia palveluita voidaan välttää. Kotiin annettavan perhehoidon avulla voidaan tukea kaikenikäisiä ihmisiä perheineen.

Hallituksen esityksen 14 § todetaan, että hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvina sosiaalipalveluina ja muina tehtävinä olisi huolehdittava myös vammaispalveluista, kehitysvammaisten erityishuollosta, täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen antamisesta, sosiaalisen luoton myöntämisestä sekä omaishoidon tuen, perhehoidon, lasten ja nuorten huollon sekä lastensuojelun järjestämisestä sen mukaan kuin niistä lisäksi erikseen säädetään. Sosiaalihuoltolain palvelujen nimeämisen kategorinen poistaminen ja sääntelyn muuttaminen viittaamaan edellä mainittuun sääntelyyn on ongelmallista, koska esimerkiksi perhehoitolaki ei vastaa nykypäivän tarpeisiin ja ei tue perhehoidon käyttöä oikea-aikaisesti myönnettävänä ennaltaehkäisevänä palveluna.

Omatyöntekijä

Esityksen mukaan omatyöntekijä nimettäisiin vain, jos se on asiakkaan tuen tarpeen kannalta välttämätöntä. Perhehoitoliiton näkemyksen mukaan perhehoito on aina pysyvää tai pitkäaikaista, jolloin omatyöntekijän nimeäminen on aina perusteltua. Asiakassuunnitelma on korvaamaton perusta perhehoidon tavoitteelliseen toteuttamiseen; asiakkaan oikeusturvan lisäksi sillä on merkitystä myös perhehoitajan oikeusturvan näkökulmasta.

Perhehoitoliitto on edelleen huolissaan siitä, tunnistetaanko sijoitetun lapsen vanhempi erityistä tukea tarvitsevaksi asiakkaaksi ja onko hänellä aina oikeus omatyöntekijään. Pidämme erityisen tärkeänä suunnitelmallista tukea, joka perustuu pysyvään, turvalliseen omatyöntekijäsuhteeseen ja näkemyksemme mukaan se edistää perheen jälleenyhdistämisen mahdollisuuksia. Perhehoitoon sijoitetun lapsen yhteisvanhemmuussuhteita koskevan tutkimuksen tulosten mukaan tuki lapsen vanhemmalle vaikuttaa perhehoidon onnistumiseen ja lapsen hyvinvointiin perhesijoituksen aikana.

Kirjausvelvoite

Perhehoitoliiton näkemyksen mukaan kirjaamisvelvoitetta ei tulisi keventää. Se on perhehoidossa olevan lapsen tai aikuisen hoidon vaikuttavuuden arvioinnin, mutta myös asiakkaan sekä perhehoitajan oikeusturvan näkökulmasta luovuttamaton.

Yhteystiedot:
Merja Lehtiharju
Toiminnanjohtaja
Perhehoitoliitto Ry
Ilmarisenkatu 17
40100 Jyväskylä
p. +358 40 3101441